

**Vysoká škola báňská – Technická univerzita
Ostrava**

Fakulta bezpečnostního inženýrství

Katedra požární ochrany a ochrany obyvatelstva

Bezpečnostní studie obce

Student:	Bc. Barbora Hýlová
Vedoucí diplomové práce:	Doc. Ing. Vilém Adamec, Ph.D.
Studijní obor:	Bezpečnostní plánování
Datum zadání diplomové práce:	30.11.2009
Termín odevzdání diplomové práce:	30.4.2010

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 20.4.2010

Bc. Barbora Hýlová

.....

Anotace

HÝLOVÁ, B.: Bezpečnostní studie obce. Ostrava 2010. Diplomová práce na Fakultě bezpečnostního inženýrství Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava. Vedoucí diplomové práce Doc. Ing. Vilém Adamec, Ph.D.

Klíčová slova: obec, zákon, bezpečnost, riziko, plánování, prevence

Diplomová práce je rozdělena na tři části. V první části je definována obec v samostatné a přenesené působnosti, orgány obce a oblasti bezpečnosti obce. V další části je stanoven postup při tvorbě Bezpečnostní studie obce. Následuje rozpracování jednotlivých bodů této studie. Závěrem popisují své poznatky z průzkumu v terénu.

The annotation

HÝLOVÁ, B.: A Safety & Security Study for a Municipality. Ostrava 2010. Disertation at Faculty of Security Engineering of Mining College - Technical university Ostrava. Head of the disertation Doc. Ing. Vilém Adamec, Ph. D.

Key words: municipality, legislative act, safety, risk, planning, prevention

Disertation is departed in three parts. In the first part the municipality is defined in the independent and transferred force, municipality authorities and scope of work safety. In the next part the procedure is provided for the formation safety of study municipality. After than the elaboration of individual points follows. . In the end I describe my findings from field investigation.

Obsah:

1. ÚVOD	5
2. LITERÁRNÍ REŠERŠE	6
3. OBEC.....	9
3.1. ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA	9
3.1.1. Samostatná působnost.....	9
3.1.2. Přenesená působnost.....	10
3.2. ORGÁNY OBCE	11
4. BEZPEČNOST OBCE	12
5. BEZPEČNOSTNÍ STUDIE OBCE.....	14
5.1. POSTUP PŘI TVORBĚ BEZPEČNOSTNÍ STUDIE	16
5.1.1. Definice problémových oblastí.....	17
5.1.2. Složky zajišťující bezpečnost obce	22
5.1.3. Kompetence a spolupráce jednotlivých orgánů, složek a osob	22
5.1.4. Technická vybavenost složek	29
5.1.5. Oblast ochrany a prevence.....	30
5.1.6. Zapojení občanů v rámci procesu zpracování a aktualizací	31
5.2. NÁVRH OPATŘENÍ.....	32
6. POHLED DO REALITY	33
7. ZÁVĚR.....	37
8. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:	38
9. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK:.....	41
10. SEZNAM PŘÍLOH:	42
Příloha č. 1	43
Příloha č. 2.....	44
Příloha č. 3.....	45

1. Úvod

Bezpečnost je téma, které v poslední době stále více vstupuje do podvědomí všech lidí, poněvadž se stále více dotýká téměř všech lidských činností. Různorodost vlivů, jako je růst kriminality, stoupající nebezpečí teroristických útoků, průmyslových havárií a rizika různých přírodních vlivů, dávají předpoklad, že zajištění bezpečnosti bude stále větším a náročnějším problémem.

Bezpečnost je ve veřejné správě zajišťována na všech úrovních. Na úrovni jednotlivých organizací však může být zajištění bezpečnosti vnímáno různým způsobem. To znamená, že aktivitám a činnostem, sloužícím k zajištění bezpečnosti, může být dána různá priorita. Tato práce je zaměřena na základní úroveň státní správy, tj. na úroveň obce.

Pojem „bezpečnost“ není v českém právním řádu vymezen. Odborná teorie uvádí, že bezpečnost je stav, při kterém má vznik újmy na životech a zdraví lidí, majetku, životního prostředí a v poslední době i u kritické infrastruktury, přijatelnou pravděpodobnost. Bezpečnost je tedy žádoucí stav, který zajišťuje stát a jeho orgány usměrněným řízením. Činí tak za pomoci souhrnu právních, technických, organizačních, finančních a výchovných opatření [4].

Bezpečnostní studie obce provádí zhodnocení a popis situace z hlediska bezpečnosti. Na základě definice bezpečnostních rizik, určení kompetencí a technického zabezpečení, slouží k následnému návrhu nápravných opatření. Studie tak slouží jako podklad pro definování a vyhlášení bezpečnostní politiky obce.

Na základě určení bezpečnosti obce, jako strategické oblasti, je cílem této diplomové práce návrh na sestavení Bezpečnostní studie obce.

2. Literární rešerše

- ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V.: Základy krizového management, Ostrava: Edice SPBI Spectrum, ISBN: 80-86634-44-2
Publikace se zabývá základy krizového řízení, plánování a výběrem pracovníků záchranných služeb. Slouží k přípravě lidí, kteří se budou zabývat problematikou řešení mimořádných a krizových situací. [1]
- ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V., HANUŠKA, Z.: Integrovaný záchranný systém, Ostrava: Edice SPBI Spectrum, ISBN: 88-86634-55-8
Obsahem publikace jsou základy koordinace záchranných a likvidačních prací v České republice – integrovaný záchranný systém (IZS). Integrovaný záchranný systém je zde popsán, jako systém spolupráce a koordinace všech složek orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob při záchranných a likvidačních pracích. V praxi slouží jako hlavní opěrný bod starostům při jejich orientaci v oblasti řešení mimořádných situací. [2]
- PROCHÁZKOVÁ, D., ŘÍHA, J.: Krizové řízení, MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha: 2004, ISBN: 80-86640-30-2
Publikace shrnuje odborné poznatky a přístupy k problematice krizového řízení. Uvádí zkušenosti z jejich aplikace v praxi. Popisuje zdroje, analýzy a hodnocení rizik. Slouží k informovanosti všech úřadů a organizací, které v krizovém řízení pracují. [3]
- MARTÍNEK, M., ADAMEC V., HANUŠKA Z.: Řešení mimořádných událostí, MV - generální ředitelství HZS ČR, ISBN: 80-86640-64-7
Tato publikace je vydána jako příručka pro starosty obcí a referenty prevence Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Úvodem jsou zde zmíněny zákony, ze kterých vyplývají povinnosti orgánů obce k řešení požární ochrany, mimořádných událostí a krizových situací. Přehledným způsobem jsou zde popsány povinnosti obce při přípravě na mimořádné události, při ochraně obyvatel a při vlastním řešení krizových situací. [4]
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní řízení), ve znění pozdějších předpisů.
Zákon upravuje problematiku obecních ustanovení, samostatné a přenesené působnosti obce, orgánů obce, dozoru nad výkonem samostatné a přenesené působnosti a problematiku statutárních měst. [9]

- Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Tento zákon vymezuje integrovaný záchranný systém, stanovuje jeho složky a působnost. Dále stanovuje působnost a pravomoce orgánů územních samosprávných celků. Vymezuje také práva právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události, při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva. [11]

- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Tento zákon stanovuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků. Dále stanovuje práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě a řešení krizových situací, které nesouvisí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením. [12]

- Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Tento zákon upravuje přípravu a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy. Stanovuje pravomoc vlády, správních úřadů a určuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při přípravě a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy. [13]

- Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním úřadu (stavební zákon).

Tento zákon stanovuje cíle a úkoly územního plánování a soustavu orgánů a nástrojů územního plánování. Upravuje vyhodnocování vlivů na rozvoj území, podmínky pro výstavbu a pro přípravu veřejné infrastruktury. Upravuje také evidence územně plánovací činnosti. [14]

- Ochrana obyvatel, <http://www.ochranaobyvatel.cz/?Show=Projekty>

V rámci práce expertní skupiny Centra pro bezpečný stát vznikla iniciativa, zaměřená na komunikaci s obyvateli v době ohrožení a na rozvoj preventivního vzdělávání obyvatelstva. Dostupné dne: 11.4.2010

V rámci shromažďování informací a poznatků k diplomové práci jsem se setkala s nabídkou firmy, zabývající se poskytováním služeb v oblasti ochrany osob, majetku a informací. Zájemcům mimo jiné nabízí také zpracování problematiky krizového řízení, posouzení rizik, přípravu krizových a typových plánů a zpracování dokumentace k řízení krizového managementu. Firma má zastoupení i v zahraničí – Slovenská republika a Polská republika. Z uvedených referencí je zřejmé, že o služby v oblasti zajištění bezpečnosti je značný zájem, týká se však většinou oblasti průmyslové či zajištění dat a informací. Bezpečnostní zajištění je tedy firmou poskytováno většinou cíleně dle požadavku klienta a se zaměřením na konkrétní problém.

3. Obec

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů. Jde o územní celek, který vymezuje hranice území obce. Má vlastní majetek s nímž hospodaří podle vlastního rozpočtu. Svým jménem vystupuje v právních vztazích a nese odpovědnost vyplývající z těchto vztahů. Obec pečuje o rozvoj svého území, stará se o potřeby občanů a stará se o veřejný zájem. Samostatná a přenesená působnost, obecná ustanovení týkající se obce a povinnosti orgánů obcí, jsou vymezeny v zákonu o obci¹.

Má-li obec alespoň 3000 obyvatel, může se stát městem. Na návrh obce a po vyjádření vlády, tak stanoví předseda Poslanecké sněmovny.

Hlavní město Praha má v souvislosti s problematikou obcí, specifické postavení. Působnost hlavního města je vymezena samostatným zákonem². Uvádí se v něm, že město Praha je hlavním městem České republiky, krajem a zároveň obcí.

3.1. *Územní samospráva*

Obec plní své povinnosti v samostatné i přenesené působnosti. Řídí ji zastupitelstvo obce. Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech samosprávy a ve výkonu statní správy. Má právo vydávat obecně závazné vyhlášky (samostatná působnost) a také nařízení obce (přenesená působnost).

3.1.1. Samostatná působnost

V samostatné působnosti má obec právo, v rámci platných zákonů, spravovat záležitosti týkající se obce samostatně. Ve věcech, které náleží do samostatné působnosti, rozhoduje zastupitelstvo obce. Jedná se o vyřizování záležitostí, které se týkají zájmů obce a uspokojování potřeb spoluobčanů. Pokud to vyžaduje ochrana zákona, mohou do samostatné působnosti obce zasahovat i stát a kraje. Rozsah samostatné působnosti může být omezen zákonem.

¹ Zákon č 128/2000 Sb., o obcích

² Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze

V rámci bezpečnosti obce, může být vydána obecně závazná vyhláška, která se týká zabezpečení veřejného pořádku. Vyhláška určuje činnosti, které by mohly narušit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku občanů.

Vyhlášky vydává obec k uspokojování potřeb bydlení, dopravy a spojů, ochrany a rozvoje zdraví, výchovy a vzdělávání, potřeby informací a k ochraně veřejného pořádku.

3.1.2. Přenesená působnost

Obec v přenesené působnosti plní výkon státní správy, svěřený jí zákonem. Ve věcech přenesené působnosti rozhoduje zastupitelstvo obce. Nad výkonem obce v přenesené působnosti vykonává dozor krajský úřad.

Obec může vydávat právní předpisy – nařízení obce, v záležitostech, které patří do přenesené působnosti. Na plnění úkolů v přenesené působnosti získává obec příspěvek ze státního rozpočtu.

Podle objemu výkonu přenesené působnosti se dělí obce na tři stupně:

- obce **I. stupně**
- obce **II. stupně** – obce s pověřeným obecním úřadem (pověřený obecní úřad vykonává přenesenou působnost ve správním obvodu určeném právním předpisem)
- obce **III. stupně** – obce s rozšířenou působností (obecní úřad, který vedle základního rozsahu přenesené působnosti a mimo přenesenou působnost II. stupně vykonává přenesenou působnost ve správním obvodu určeném právním předpisem). Jde o obce s nejširším rozsahem výkonu státní správy v přenesené působnosti.

3.2. *Orgány obce*

Výkon samostatné i přenesené působnosti obce vykonává zastupitelstvo obce. Výkonným orgánem je rada obce. Ta pracuje ve složení: starosta, místostarosta a lichý počet volených zastupitelů. Rada obce se za výkon své působnosti zodpovídá zastupitelstvu obce.

Postavení obcí, jejich pravomoci a úkoly stanovuje zákon o obcích³. Dle jeho znění je hlavním úkolem obce zajištění všestranného rozvoje území obce a potřeb svých občanů.

Orgány obce však mají mimo pravomocí i povinnosti, které se dotýkají různých oblastí všestranného rozvoje obce a života jejích obyvatel. V rámci zajištění rozvoje a uskutečnění společných cílů, patří mezi povinnosti obce zajistit i její bezpečnost.

³ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

4. Bezpečnost obce

Bezpečností České republiky se zabývá ústavní zákon o bezpečnosti ČR⁴. Na zajištění bezpečnosti se podílejí ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby. Podílejí se na ní také státní orgány, orgány územních samosprávných celků, právnické a fyzické osoby.

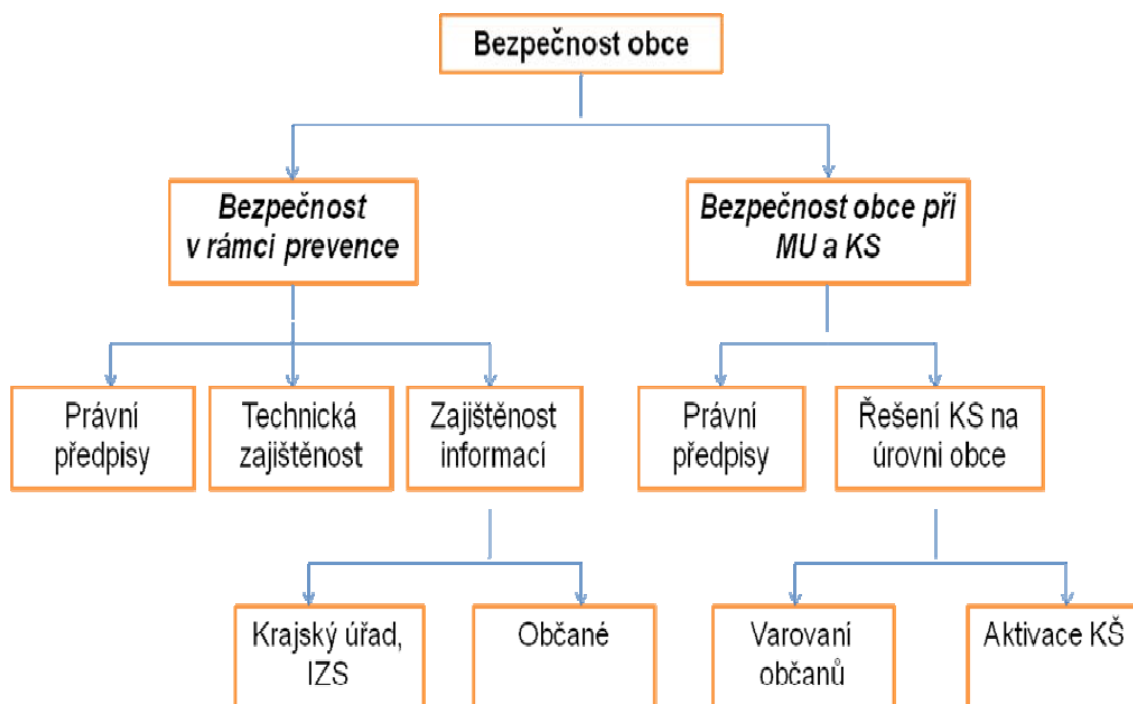
Můžeme rozlišit tři oblasti bezpečnosti obce:

1. ***Bezpečnost v rámci prevence*** – opatření, které obec vykonává formou prevence a přípravy.
2. ***Opatření v případě mimořádné události*** – tato oblast je řešena zákonem o IZS [9]. Zákon stanovuje úkoly obce související s předcházením vzniku MU, úkoly k zajištění podmínek pro provádění záchranných a likvidačních prací, odstraňování následků MU a odpovědnost za jejich provádění.
3. ***Opatření za krizových stavů*** – vychází z krizového zákona⁵, který určuje povinnosti a úkoly obce při vyhlášení krizového stavu.

Samostatnou oblastí je zajišťování obrany. Touto oblastí se zabývá tzv. branná legislativa. Jedná se o zákony vymezující úkoly, které souvisejí s přípravou a realizací obrany státu [24, 25].

⁴ Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR

⁵ Zákon č. 240/2000 Sb., krizový zákon

Obrázek 1: Bezpečnost obce

Zajištění bezpečnosti obce v oblasti prevence a přípravy spočívá ve znalosti právních předpisů, zajištění techniky a zajištění informací krajskému úřadu, IZS a občanům. Bezpečnost obce při řešení MU a KS se opět opírá o znalost právních předpisů a z toho vyplývající postupy a řešení KS v rámci daných kompetencí na úrovni obce. Prvořadé je varování občanů a aktivace KŠ (obrázek 1).

5. Bezpečnostní studie obce

Na úvod bezpečnostní studie je potřeba provést:

- analýzu ohrožení bezpečnosti obce v uplynulých obdobích, způsob řešení a jejich výsledek,
- určit a analyzovat rizika pro danou obec.

Rizika jsou nebezpečí, která mají škodlivé dopady na životy a zdraví lidí, majetek, životní prostředí, popřípadě i kritickou infrastrukturu. Podle původu je dělíme na přírodní, technologické a přímo narušující rovnováhu lidské společnosti (viz příloha 1).

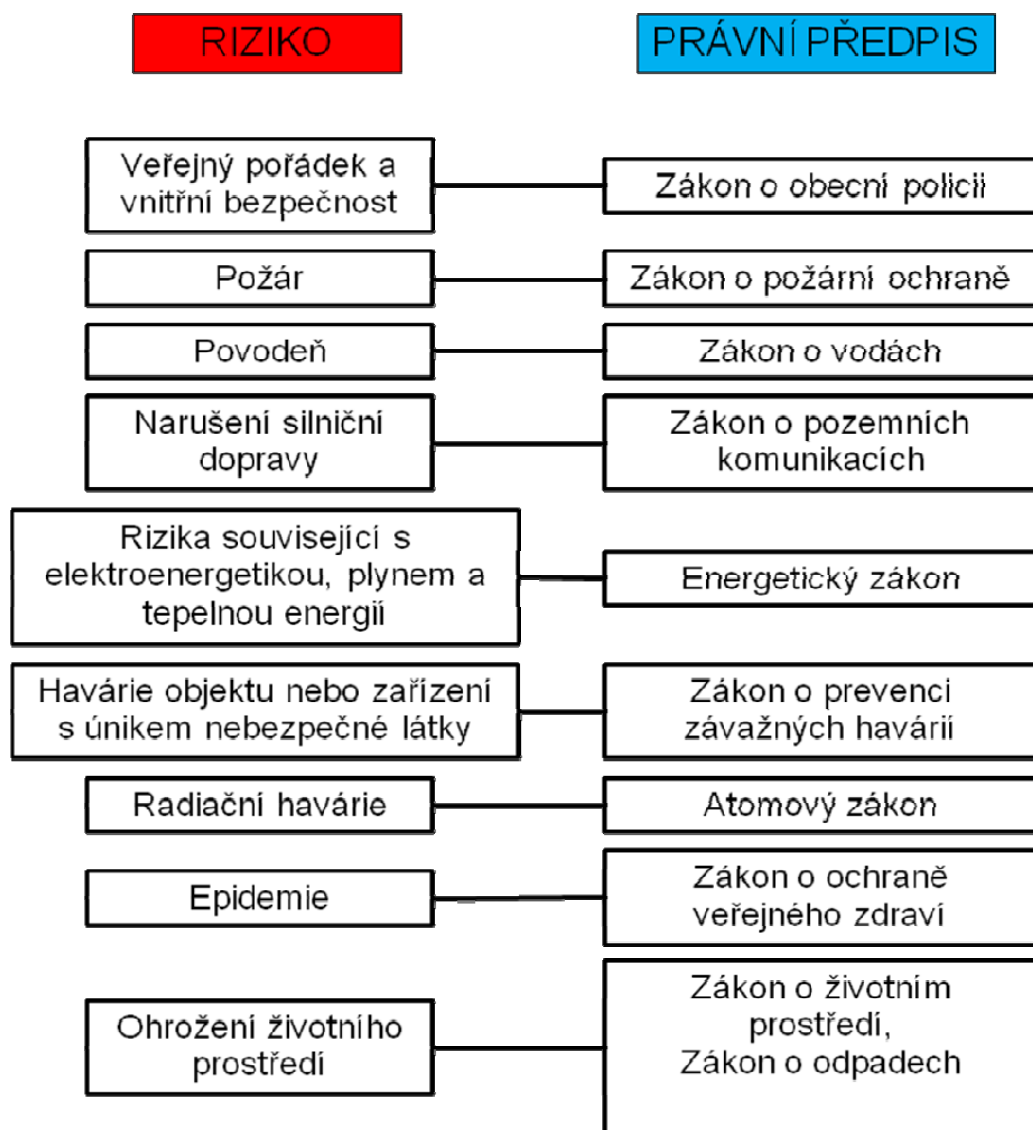
Analýzy:

Program SFERA:

- je vyvinutý speciálně pro analýzu rizika území a objektových havarijních plánů,
- je výslovně určen pro analytické účely, lze ho ale s výhodou využít pro rychlé kritériální rozhodování, kdy se nepracuje s pravděpodobností a velkým množstvím rizik.

Analýza SWOT:

- je komplexní metodou kvalitativního hodnocení,
- spočívá v klasifikaci a ohodnocení jednotlivých faktorů, které jsou rozděleny do čtyř základních skupin (silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby). Vzájemnou interakcí faktorů silných a slabých stránek na jedné straně vůči příležitostem a nebezpečím na straně druhé lze získat nové kvalitativní informace, které charakterizují a hodnotí úroveň jejich vzájemného střetu.

Obrázek 2: Zajištění bezpečnosti obce z pohledu právních předpisů – upraveno dle [5]

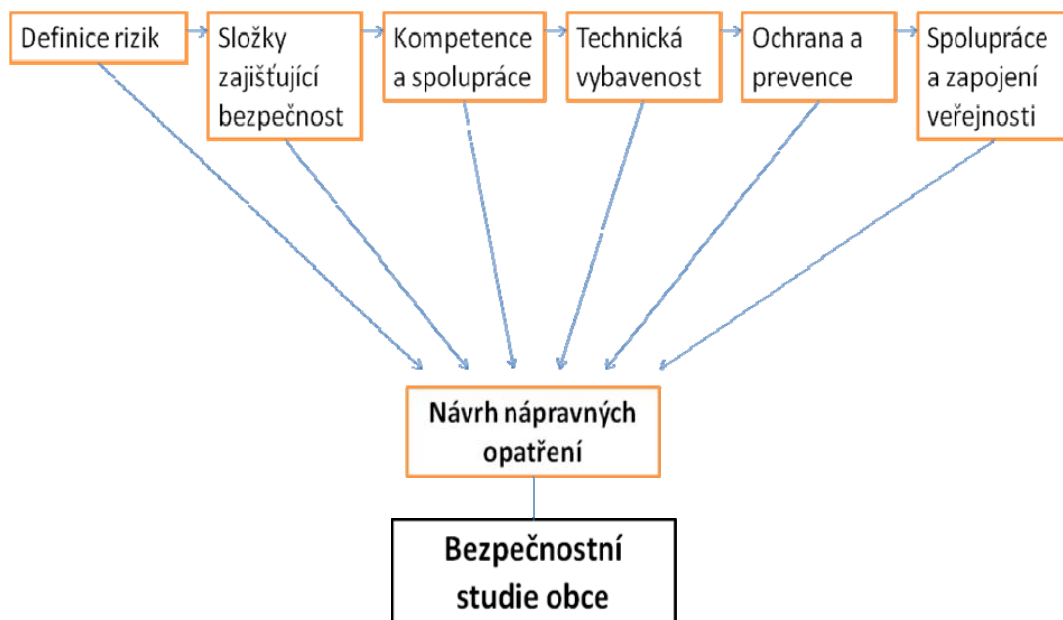
Výše uvedené schéma zobrazuje, v diplomové práci popsaná rizika a příslušné zákony, řešící jimi vzniklé MU nebo KS.

5.1. Postup při tvorbě Bezpečnostní studie

Dle získaných informací z provedených analýz se provede:

- definice jednotlivých problémových oblastí a určení všech činností a opatření, potřebných k optimálnímu zajištění bezpečnosti v obci,
- uvedení všech složek, které se budou na zajištění bezpečnosti v obci podílet,
- vymezení kompetence jednotlivých orgánů, složek a osob, včetně určení způsobu jejich vzájemné spolupráce a řízení,
- specifikace požadavků na rozvoj technické vybavenosti jednotlivých složek a technickou přípravu staveb,
- v rámci prevence využití veškerých programů, týkajících se ochrany obyvatelstva,
- umožnění veřejnosti, zapojit se do procesu zpracování a aktualizací informací.

Definicí a rozpracováním těchto bodů je vytvořena Bezpečnostní studie obce.

Obrázek 3: Bezpečnostní studie obce

Ze schématu Bezpečnostní studie obce vyplývá, že po určení konkrétního rizika je potřeba jmenovat složky, které v dané oblasti zajistí bezpečnost, včetně určení kompetencí a vzájemné spolupráce jednotlivých složek. S tím úzce souvisí i zajištění technické

vybavenosti a příprava složek i obyvatel v rámci prevence. Spolupráce a zapojení veřejnosti je vhodné, jak při tvorbě Bezpečnostní studie, tak i při její následné aktualizaci. Údaje a informace získané při zpracovávání všech bodů Bezpečnostní studie slouží k vypracování návrhů nápravných opatření.

5.1.1. Definice problémových oblastí

Nejčastěji řešeným rizikem je požár a problémy v oblasti zajištění veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti. Těmto tématům se ve své práci více věnuji v kapitole 5.1.3.

a) Povodně

Ochrana před povodněmi je upravena v zákoně o vodách⁶. Je zabezpečována podle povodňových plánů a při vyhlášení krizové situace krizovými plány.

Povodňovými plány jsou dokumenty, které obsahují způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o:

- způsobu zajištění včasné aktivizace povodňových orgánů,
- vývoji povodně,
- organizaci a přípravě zabezpečovacích prací,
- zabezpečení hlásné a hlídkové služby a ochrany objektů,
- přípravě a organizaci záchranných prací a zajištění povodní narušených základních funkcí v objektech a v území,
- možnosti ovlivnění odtokového režimu.

Jestliže na území obce hrozí riziko povodní, obecní rada má právo zřídit povodňovou komisi, sloužící k plnění úkolů ochrany před povodněmi. Předsedou povodňové komise obce je starosta, který jmenuje členy povodňové komise.

⁶ Zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon

Povodňová komise tvoří za mimořádné události součást krizového štábu. Povodňová komise obce je po dobu povodní povodňovým orgánem obce a může konat opatření a vydávat příkazy k zajištění řízení ochrany před povodněmi.

Záchranné práce při povodni jsou souhrnem technických a organizačních opatření v bezprostředně ohrožených nebo již zaplavených územích. Jejich cílem je záchrana života osob a majetku. Zahrnují evakuaci obyvatelstva z ohrožených území, péči o ně po nezbytně nutnou dobu a zachraňování majetku, včetně jeho přemístění mimo ohrožené území. Záchranné práce zajišťují povodňové orgány. Při své činnosti se řídí povodňovými plány.

Povodňové orgány mohou v době povodní činit různá opatření. Mohou vydávat příkazy k zabezpečení řízení ochrany před povodněmi, v odůvodněných případech i nad rámec platných povodňových plánů. Tyto příkazy nejsou rozhodnutími podle správního řádu. V takovém případě musí neprodleně uvědomit dotčené osoby. Povodňové orgány nebo jiné osoby na jejich příkaz, jsou při povodni oprávněny vstupovat v nezbytném rozsahu na cizí pozemky a do objektů, za účelem provádění záchranných a zabezpečovacích prací. Povodňový orgán obce je podřízený povodňovému orgánu obce s rozšířenou působností.

Povodňové orgány obcí ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi dle zákona o vodách⁷:

- zpracovávají povodňový plán obce a předkládají jej k odbornému stanovisku správci povodí,
- potvrzují soulad věcné a grafické části povodňových plánů vlastníků (uživatelů) pozemků a staveb s povodňovým plánem obce,
- organizují a zabezpečují hláskou povodňovou službu a hlídkovou službu,
- prověřují připravenost účastníků ochrany podle povodňových plánů,

⁷ § 78 zákona č. 254/2001 Sb.

- organizují, řídí, koordinují a ukládají opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů a v případě potřeby vyžadují od orgánů, právnických a fyzických osob osobní a věcnou pomoc,
- provádějí povodňové prohlídky,
- vyhláší a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,
- informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány v sousedních obcích a povodňový orgán obce s rozšířenou působností,
- zajišťují v době povodně nutnou hygienickou a zdravotnickou péči, náhradní zásobování, dopravu a další, povodní narušené funkce v území,
- provádějí prohlídky po povodni, zjišťují rozsah a výši povodňových škod,
- zajišťují pracovní síly a věcné prostředky na provádění záchranných prací a zabezpečení náhradních funkcí v území,
- zabezpečují evakuaci a návrat, dočasné ubytování a stravování evakuovaných občanů, zajišťují další záchranné práce,
- zjišťují účelnost provedených opatření a podávají zprávu o povodni povodňovému orgánu obce s rozšířenou působností,
- vedou záznamy v povodňové knize.

Jestliže je vyhlášen krizový stav, zajišťují ochranu před povodněmi orgány krizového řízení a činnost jednotlivých složek k provádění záchranných a likvidačních prací je prováděna na základě zákona o IZS.

b) Silniční doprava

Státní správu ve věcech bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích vykonává Ministerstvo vnitra a Policie České republiky [23]. Obec je vlastníkem místních komunikací ve svém správním obvodu. Finančně se podílí na vybudování staveb či rekonstrukcí k zajištění vyšší bezpečnosti na komunikacích.

V rámci České republiky existuje projekt „Bezpečná obec“, který by měl zahrnovat komplexní oblast bezpečnosti silničního provozu v obcích [35].

Cíle projektu „Bezpečná obec“:

- zvýšit bezpečnost silničního provozu v obcích spolu se snížením počtu mrtvých a zraněných,
- vzbudit zájem obcí o problematiku bezpečnosti silničního provozu,
- zpřístupnit obcím informace o možných řešeních v oblasti BESIP,
- zvýšit informovanost odpovědných osob v obcích o stavu bezpečnosti silničního provozu v obcích a o možnostech jejího zvýšení,
- koordinovat a podpořit spolupráci obcí v oblasti BESIP.

c) Energetika

Výkon státní správy v energetických odvětvích náleží Ministerstvu průmyslu a obchodu, Energetickému regulačnímu úřadu a státní energetické inspekci⁸.

Z hlediska územního plánování má obec určité pravomoci. Podle stavebního zákona⁹ se musí k povolení výstavby provozu manipulujícího s energetickým zdrojem vyjádřit jako vlastník pozemku určeného pro výstavbu.

V energetice může být vyhlášen stav nouze, který znamená omezení nebo přerušení dodávek energie. Vyhláší se zvláště v elektroenergetice, plynárenství a teplárenství.

d) Závažná havárie způsobena vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky

Dle zákona o prevenci závažných havárií¹⁰ krajský úřad po posouzení návrhu na zařazení, zařadí objekty pracující s nebezpečnými látkami do skupiny A nebo B. Takto zařazené objekty musí ze zákona zpracovat bezpečnostní program (skupina A) nebo bezpečnostní zprávu (skupina B), kterou musí schválit krajský úřad [20]. Provozovatel

⁸ Zákon č. 458/2000 Sb., energetický zákon

⁹ Zákon č. 183/2006 Sb., stavební zákon

¹⁰ Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií

objektu nebo zařízení je povinen zpracovat plán fyzické ochrany a poskytnout podklady HZS kraje pro vypracování vnějšího havarijního plánu. Dále je provozovatel objektu nebo zařízení, zařazený do skupiny B, povinen zpracovat i vnitřní havarijní plán. Zónu havarijního plánování stanoví krajský úřad.

e) Havárie jaderného zařízení nebo zařízení pracující s ionizačním zařízením

Tato oblast je řešena atomovým zákonem¹¹. V oblasti bezpečnosti má důležité postavení státní úřad pro jadernou bezpečnost, který vykonává státní správu a dozor při využívání jaderné energie a ionizujícího záření. Krajům a obcím poskytuje údaje o hospodaření s radioaktivními odpady na jejich správním území.

f) Epidemie

Tato oblast je obsažena v zákoně o ochraně veřejného zdraví¹². Státní správu v této oblasti vykonává Ministerstvo zdravotnictví a krajské hygienické stanice. Dále se může na státní správě podílet Ministerstvo vnitra, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo životního prostředí a krajské úřady.

Mimořádná opatření určuje krajská hygienická stanice. Obec má možnost obecně závaznou vyhláškou nařídít provedení speciální ochranné dezinsekce a deratizace k ochraně zdraví před vznikem a šířením infekčních onemocnění [18].

g) Životní prostředí

Za oblast životního prostředí zodpovídá Ministerstvo životního prostředí a jemu podřízené orgány [27]. V případě, kdy hrozí závažné poškození životního prostředí, rozhodují o zastavení nebo omezení činnosti příslušné orgány státní správy pro životní prostředí. V oblasti ochrany životního prostředí je působnost a kompetence obcí spíše malá. S ochranou životního prostředí na území obce však úzce souvisí nakládání s odpady. Vztahují se na ni povinnosti původců odpadů. Obec může stanovit závaznou vyhlášku o systému shromažďování, třídění a sběru komunálního odpadu. Je povinna určit místa k odkládání komunálního odpadu.

¹¹ Zákon č. 18/1997 Sb., atomový zákon

¹² Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví

5.1.2. Složky zajišťující bezpečnost obce

Fungování obce v krizovém řízení je vymezeno krizovým zákonem¹³ a jeho prováděcími předpisy [17, 18, 19, 20, 21, 22].

Při zajišťování bezpečnosti obce se obec opírá o znění příslušných zákonů.

Jedná se o skupinu zákonů (krizová legislativa), vymezující úkoly, jež souvisejí s předcházením vzniku mimořádných událostí (krizových situací), určují postup při provádění záchranných a likvidačních prací, postup při odstraňování následků mimořádných událostí a odpovědnost za jejich provádění.

Zákon o integrovaném záchranném systému ukládá orgánům obce všeobecně připravenost obce na mimořádné události. Určuje také podíl obce na záchranných a likvidačních pracích a na ochraně obyvatelstva [11].

Složky IZS

Při záchranných a likvidačních pracích fungují:

- základní složky IZS,
- ostatní složky IZS.

Základní složky IZS jsou základem systému. Zajišťují neustálou pohotovost, sloužící k příjmu ohlášení vzniku MU, vyhodnocení MU a umožňují tak neodkladný zásah v místě MU.

Bezpečnost obce všeobecně zajišťuje převážně obecní policie a jednotky sboru dobrovolných hasičů obce.

5.1.3. Kompetence a spolupráce jednotlivých orgánů, složek a osob

a) Povinnosti orgánů obce

Obecní úřad v rámci přípravy na mimořádné události dodává podklady a informace záchrannému sboru kraje, sloužící ke zpracování havarijního plánu kraje. Patří zde podklady pro plánování konkrétních činností (zajištění varování, systémy evakuace,

¹³ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení

způsoby ukrytí osob a zajištění jejich nouzového přežití). Dále poskytuje obecní úřad záchrannému sboru kraje podklady o charakteristice území obce. Součástí poskytovaných informací jsou i písemné dohody s právníky a fyzickými osobami, které určují rozsah pomoci při záchranných a likvidačních pracích a údaje o možnostech poskytnutí plánované pomoci na vyžádání. Obecní úřad dále seznamuje právníky a fyzické osoby v obci s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva. Poznatky získané z analýzy možného ohrožení používá k přípravě obyvatelstva k sebeobraně a vzájemné pomoci při vzniku MU. Toto provádí formou různých školení, besed, seminářů a instruktáží za účasti odborníků všech složek IZS.

Zabezpečuje funkčnost systému varování (každou první středu v měsíci je ve 12.00hod. vyhlášen signál „Zkouška sirén“ a slouží k ověření jejich provozuschopnosti). Vede přehled o neslyšících občanech a připraví individuální postup jejich varování.

Je oprávněn zřizovat zařízení civilní ochrany, vede jejich evidenci a provádí i kontrolu staveb civilní ochrany. (Postup zřizování zařízení CO a odborná příprava jejich personálu je stanoven vyhláškou č. 380/2002 Sb).

Z příspěvku státu může čerpat finanční zabezpečení na výkon státní správy v přenesené působnosti¹⁴. Pro zabezpečení jednotlivých úkolů může využít možnosti krajů dotacemi do rozpočtu obcí¹⁵.

Obec je z hlediska ochrany obyvatel považována za dotčený orgán ve stavebním a územním řízení.

Starosta obce je povinen, při záchranných a likvidačních pracích, zajistit varování osob. Spolu s velitelem zásahu organizuje evakuaci z ohroženého území a činnost obce v podmínkách nouzového přežití.

¹⁴ § 7 a § 9 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

¹⁵ § 10 zákona č. 250/2000 Sb.

b) Zajištění veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti

Obecní policie

Pojem obecní policie a její postavení

Obecní policie je orgánem obce. Rozsah činností obecní policie je určen zákonem o obecní policii¹⁶. Je zřizována v samostatné působnosti. Jejím hlavním úkolem je zajištění veřejného pořádku. Rozlišujeme obecní policii a městskou policii. Z hlediska pravomocí však není mezi obecní a městskou policií žádný rozdíl. Obecní policie spolupracuje s Policií ČR.

Zřizování a řízení obecní policie

Obec nemá povinnost, nýbrž pouze možnost, obecní policii zřídit. Obecní policii řídí starosta nebo jiný člen zastupitelstva jím pověřený. Obecní rada může určit strážníka, který splňuje kritéria upravená zákonem o obecní policii [15] a pověřit jej plněním některých úkolů při řízení obecní policie.

Obecní policie při zabezpečování veřejného pořádku dle zákona [15]:

- dohlíží na dodržování obecně závazných vyhlášek a nařízení obce,
- přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku,
- dohlíží na dodržování pravidel občanského soužití,
- se podílí na prevenci kriminality v obci,
- v rozsahu stanoveném zákonem o obecní policii provádí dohled na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích [15],
- se v rozsahu svých povinností a oprávnění stanovených zákonem o obecní policii [15] nebo zvláštním zákonem, podílí na dodržování právních předpisů o ochraně veřejného pořádku a činí opatření k jeho obnovení,
- odhaluje přestupky a jiné správní delikty, jejichž projednávání je v působnosti obce.

¹⁶ Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii

c) Požární ochrana

Požární ochrana je řešena v zákoně o požární ochraně¹⁷. Činnosti na úseku požární ochrany vykonává obec v samostatné působnosti. Zřizuje jednotku požární ochrany jako organizační složku pro zajištění bezpečnosti území obce v případě požárů a jiných MU.

Obec dle zákona o požární ochraně [16]:

- zřizuje jednotku sboru dobrovolných hasičů obce, která provádí hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech a plní další úkoly podle zákona o IZS [11] ve svém územním obvodu; členům jednotky sboru dobrovolných hasičů obce za hašení požárů a záchranné práce v mimopracovní době poskytuje odměnu,
- zabezpečuje odbornou připravenost členů jednotky sboru dobrovolných hasičů obce,
- udržuje akceschopnost jednotky sboru dobrovolných hasičů obce,
- zabezpečuje materiální a finanční potřeby jednotky sboru dobrovolných hasičů obce a požární ochrany, zajišťuje péči o členy jednotky sboru,
- zabezpečuje a hradí pro členy jednotky sboru dobrovolných hasičů obce preventivní zdravotní prohlídky,
- poskytuje náhradu ušlého výdělku členům jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, kteří se ve své pracovní době zúčastní zásahu při požáru nebo jiných záchranných prací při živelních pohromách nebo jiných mimořádných událostech,
- zajišťuje zpracování stanovené dokumentace požární ochrany,
- zabezpečuje výstavbu a údržbu objektů požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení, zejména pro potřeby svého územního obvodu,
- je zřizovatelem ohlašovny požárů a dalších míst, odkud lze hlásit požár,

¹⁷ Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně

- umožňuje dislokaci jednotek hasičského záchranného sboru v katastrálním území obce podle nařízení kraje a přispívá na provoz a vybavení těchto jednotek,
- zabezpečuje zdroje vody pro hašení požárů a jejich trvalou použitelnost a stanoví další zdroje vody pro hašení požárů a podmínky pro zajištění jejich trvalé použitelnosti,
- spolupracuje se sousedními obcemi při plnění úkolů k zabezpečení požární ochrany; za tím účelem mohou obce soustřeďovat finanční prostředky,
- organizuje preventivní a výchovnou činnost,
- obecně závaznou vyhláškou:
 - 1) vydává požární řád obce,
 - 2) stanoví podmínky k zabezpečení požární ochrany při akcích, kterých se zúčastní větší počet osob.

d) Řešení krizových situací

V případě vyhlášení krizového stavu jsou orgány obce povinny zajistit provedení krizových opatření v podmínkách obce. Je-li vydáno obecní nařízení, nabývá účinnosti od okamžiku vyvěšení na úřední desce. K jeho zveřejnění pak musí dojít ještě dalšími obvyklými způsoby (místní informační způsoby).

Starosta obce:

- zabezpečí varování občanů dle hrozícího typu nebezpečí (z následné tísňové informace se obyvatelé dozvědí co se stalo, jaký typ nebezpečí jim hrozí a co by měli udělat k ochraně svého zdraví a majetku). Zvláštní pozornost je nutno věnovat neslyšícím občanům,
- aktivuje krizový štáb obce,
- nařídí a následně organizuje evakuaci osob,
- řídí a koordinuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití,
- k poskytnutí pomoci je oprávněn vyzvat právnické a fyzické osoby,

- plní úkoly a opatření podle krizového plánu kraje.

Obecní úřad:

- shromažďuje údaje, týkající se počtu a totožnosti osob, žijících na území obce a předává je krajskému úřadu do ústřední evidence,
- podílí se na zabezpečení veřejného pořádku,
- zajišťuje možnosti ukrytí a evakuaci obyvatel – přiměřeně dle hrozícího nebezpečí. K zajištění vyklizení ohrožených zón je obecní úřad oprávněn využít všech složek IZS. Ukrytí v mírových podmínkách (únik nebezpečných látek) je zabezpečováno v improvizovaných úkrytech.

Na evakuaci se podílí pracovní skupina krizového štábu, evakuační a přijímací středisko.

Pracovní skupina krizového štábu analyzuje vývoj krizové situace a řídí průběh evakuace. Zajišťuje potřebnou techniku a nutné informace nasazeným silám a prostředkům. Vede celkový přehled o jejich nasazení. Na postiženém území organizuje ochranu obyvatel a jejich zásobování. Zajišťuje také spolupráci se zdravotnickými a humanitárními organizacemi. Důležitou povinností pracovní skupiny krizového štábu je informovanost veřejnosti, přičemž stále spolupracuje s krizovým štábem kraje a zajišťuje dokumentaci průběhu celé evakuace.

e) Organizace a koordinace záchranných a likvidačních prací

Organizace a koordinace záchranných a likvidačních prací při společném zásahu v rámci IZS probíhá:

- jako **taktické řízení** - na místě zásahu složek IZS prostřednictvím velitele zásahu,
- jako **operační řízení** - mezi operačními a informačními středisky IZS a operačními středisky základních složek IZS,
- jako **strategické řízení** – mezi správními úřady, hejtnanem kraje a Ministerstvem vnitra.

1. Koordinace na taktické úrovni

Koordinaci záchranných a likvidačních prací v místě nasazení složek IZS a řízení součinnosti těchto složek provádí velitel zásahu. Ten také podle závažnosti MU vyhlásí odpovídající stupeň poplachu dle příslušného poplachového plánu IZS.

Velitel zásahu je při provádění záchranných a likvidačních prací oprávněn:

- nařídit evakuaci osob,
- zřídit štáb velitele zásahu jako svůj výkonný orgán,
- zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu,
- nařídit bezodkladné provádění nebo odstraňování staveb, terénních úprav za účelem zmírnění nebo odvrácení rizik vzniklých MU.

Pokud na místě zásahu není stanoven velitel zásahu, řídí součinnost těchto složek velitel nebo vedoucí zasahujících sil a prostředků složky IZS, která v místě zásahu provádí převažující činnost.

2. Koordinace na operační úrovni

Na operační úrovni probíhá soustavná koordinace a spolupráce operačních středisek základních složek IZS. Tu zabezpečují operační a informační střediska IZS.

Operační a informační střediska IZS:

- přijímají a zpracovávají tísňové nebo varovné zprávy o MU,
- vysílají a soustřeďují síly a prostředky IZS.

3. Koordinace na strategické úrovni

Cílem koordinace složek IZS na strategické úrovni je:

- stanovit priority provádění záchranných a likvidačních prací při rozsáhlých MU,
- zajistit podmínky pro činnost složek IZS při provádění záchranných a likvidačních prací,

- zapojit síly a prostředky v působnosti MV, ostatních ústředních právních úřadů, hejtmanů krajů a starostů obcí s rozšířenou působností ve prospěch provádění záchranných a likvidačních prací a v souladu s potřebami a ochranou obyvatelstva. Případně zapojit zahraniční pomoc při provádění záchranných a likvidačních prací [2].

5.1.4. Technická vybavenost složek

Požadavky na technickou vybavenost jednotlivých složek budou určeny dle definice konkrétních rizik.

Technická příprava staveb

Obsahuje výběr vhodných prostor pro improvizovaný úkryt a navržení technických řešení k přizpůsobení vybraného prostoru k ukrytí osob.

Improvizované úkryty jsou předem vybrané optimálně vyhovující prostory ve vhodných částech budov. Slouží především k ochraně obyvatelstva před účinky světelného a tepelného záření, pronikavé radiace, kontaminace radioaktivním prachem, nepřátelského leteckého útoku, proti tlakovým účinkům zbraní hromadného ničení a dalším mimořádným událostem v případě vyhlášení krizových stavů, kterými jsou nouzový stav, stav ohrožení státu a stav válečný.

Improvizované úkryty se budují především v místech, v nichž nemáme možnost využít úkrytů stálých. Tudíž nejvhodnějšími prostory, jenž se naskýtají jsou samozřejmě podzemní prostory v budovách. Doporučují se stavby železobetonové nebo ocelové.

Ukrytí v improvizovaných úkrytech je významným prvkem kolektivní ochrany za krizových situací.

5.1.5. Oblast ochrany a prevence

V kapitole se zmiňuji o prostředcích individuální ochrany obyvatel, zvláště v rámci improvizace. Se znalostmi obyvatel o možnostech a způsobech použití prostředků improvizované ochrany úzce souvisí i oblast prevence. Zde uvádím základní informace a poučení pro širokou oblast veřejnosti.

a) Prostředky ochrany

Jako doplňující opatření k evakuaci a ukrytí slouží prostředky individuální ochrany. Individuální ochrana obyvatel je charakterizována jako souhrn organizačních, operačních, ekonomických, materiálních a dalších opatření, jejichž cílem je zabránit v nejvyšší možné míře účinkům nebezpečných látek na nejdůležitější části lidského organismu, především na dýchací cesty a obličej. Jsou výhradně určeny k ochraně před toxickými, radiačními a infekčními účinky bojových otravných a biologických látek. Jejich okamžité použití k ochraně obyvatelstva při bezprostředním nevojenském ohrožení, včetně teroristických útoků, je však nereálné.

V případě vzniku mimořádné události, kdy z technických a časových důvodů není možné ihned zabezpečit výdej prostředků individuální ochrany a ani provést evakuaci ohrožených osob, dochází v první řadě k pokynu použít nejrychleji improvizované prostředky individuální ochrany a dbát pokynů příslušníků pořádkové služby.

Ochrana dýchacích cest a povrchu těla bude prováděna improvizovaným způsobem s využitím prostředků všeobecně dostupných v domácnostech.

Improvizované prostředky si připravuje každý občan pro svou potřebu a pro potřebu svých blízkých a patří mezi ně například:

- ochranná rouška, která se zhotoví z gázy nebo z plátna či jiného prodyšného textilu (kapesník nebo podobný kus navlhčené tkaniny), slouží k ochraně dýchacích cest,
- motocyklové, lyžařské apod. brýle, které slouží k ochraně očí,
- pláštěnka, jakýkoliv gumový plášť slouží k ochraně povrchu lidského těla,
- gumové holínky slouží k ochraně nohou před kontaminací.

b) Prevence

V oblasti přípravy obyvatelstva při řešení krizové situace, by měly být starostům obcí nápomocny návrhy a aktivity, které vznikají v rámci projektu „Ochrana obyvatel“. Tento projekt vznikl na půdě Parlamentu ČR v dubnu roku 2007 a jako jeho součást vznikla i pracovní skupina *Iniciativa*. Jejím cílem je co nejlepší komunikace s veřejností v době ohrožení. Podporuje všechny kroky a opatření, které vedou k dalšímu zlepšení komunikace samosprávných orgánů a jednotlivých složek IZS s obyvateli v době ohrožení a také k rozvoji preventivního vzdělávání obyvatelstva. Cílem rovněž je, aby pojmy jako „ochrana obyvatel“ a „civilní ochrana“ byly naplněny moderním obsahem, který akceptuje možná ohrožení a způsoby ochrany před jejich následky. Jako organizační složka Institutu pro evropské a národní strategie vzniklo Centrum pro bezpečný stát, jehož hlavní úlohou je připravit konkrétní projekty, které přispějí k zefektivnění komunikace s obyvateli v případě ohrožení.

Projekt „Informační servis CO DĚLAT“ – je určen starostům a orgánům měst a obcí. Slouží jako speciální zdroj odborných zpráv. Za účasti celoplošných médií a spolu s dalšími mediálními partnery, byla v rámci tohoto projektu připravena metodika společného postupu, při tvorbě vzdělávacích a preventivních akcí pro občany a samosprávy obcí. Připravují se další semináře pro občany v rámci jejich rozšiřování znalostí o ochraně obyvatel a o komunikaci s občany v případě MU. V roce 2008 vyšlo první vydání knihy **Co dělat...** jako kapesní průvodce různými krizovými situacemi doma i v zahraničí [31].

5.1.6. Zapojení občanů v rámci procesu zpracování a aktualizací

Při vhodném způsobu komunikace s veřejností a zainteresování občanů na veřejném dění, je možné také jejich zapojení do procesu zpracování jejich podnětů při tvorbě Bezpečnostní studie obce. Může se tak dít formou různých typů dotazníků, veřejných diskuzí nebo připomínkovým řízením. Vzhledem k změnám, které mohou nastat v plánovaném období a které se mohou týkat různých oblastí, bude spolupráce s občany v tomto směru jistě vítaná i při průběžné aktualizaci informací. Ta může sloužit k eventuelnímu doplnění Bezpečnostní studie obce.

5.2. *Návrh opatření*

Při definici konkrétních rizik, dotýkající se studované obce a určení jejich rozsahu se jako součást Bezpečnostní studie vypracují návrhy nápravných opatření vůči těmto rizikům. Nápravná opatření se mohou dotýkat praktických činností (stavební úpravy, rekonstrukce) a také mohou zahrnovat celé spektrum organizačních a administrativních činností. Organizační a administrativní normativy se zakotvují v písemných dokumentech (viz příloha 2, 3).

6. Pohled do reality

V rámci získání informací o otázkách řešení bezpečnosti obcí, jsem se rozhodla oslovit dotazníkem starosty několika obcí a měst. Nikterak nadšeně mě nevíтали, pravdou vlastně je, že k osobnímu rozhovoru byli ochotni starostové menších obcí (do 8 tisíc obyvatel). V ostatních případech otázky jen stručně zodpověděli formou emailu. Další informace jsem pak získávala z webových stránek jednotlivých měst. Cílem bylo hlavně zjištění, zda obce využívají způsob strategického plánování a zda jsou jeho součástí také otázky bezpečnosti.

Dotazník starostům:

- Jaká rizika se Vaší obce (města) týkají?
- Máte vypracován Strategický plán rozvoje obce(města) a je otázka zajištění bezpečnosti obce jeho součástí? (Je k nahlédnutí na stránkách obce?)

Pokud ne - jak je otázka bezpečnosti obce u Vás řešena?

- Jaká provádíte preventivní opatření a jaká je informovanost Vašich občanů v této oblasti?
- Jaké jsou, podle Vás, největší překážky strategického plánování obcí?
- Víte o různých grantech a finančních podporách, například z fondů EU, v oblasti této problematiky? Jste o nich informováni nebo si zajišťujete informace sami?
- Uvíтали by jste pro zvýšení informovanosti ve školách, klubech důchodců apod. možnost zapojení studentů FBI? Například formou besed a přednášek?

Podle zjištěných skutečností bych odpověď na otázku zajištění bezpečnosti obcí z pohledu starostů rozdělila na dvě části:

4. Zajištění bezpečnosti, které jim ukládá zákon

Zde se shodně malé obce i města opírají o propracovanost IZS a spoléhají na jeho funkčnost. Podle daných zákonů zajišťují připravenost, vybavení a proškolení členů SDH, případně strážníků obecní nebo městské policie. Mohu potvrdit, že na obecních i městských úřadech jsou o systému fungování IZS dobře informováni. Znájí nutné postupy a kompetence v případě MU a KS.

5. Zajištění bezpečnosti obce dle konkrétních rizik

Tady se již projevily rozdíly dané v první řadě velikostí obce. Je pravdou, že stále více i menších obcí využívá způsob strategického plánování. Nicméně oblast bezpečnosti nepatří mezi často určené priority strategického plánu rozvoje obce. V menších obcích se otázky bezpečnosti velmi často řeší okrajově. Podle aktuálních požadavků, připomínek a námětů občanů je řešena hlavně bezpečnost silničního provozu (retardéry, přechody pro chodce, omezení rychlosti, budování chodníků) a otázka kriminality (osvětlení parkovišť, autobusových zastávek, požadavky na kontroly hlídkou obecní (městské) policie. Příkladem ne zcela koncepčního řešení zajištění bezpečnosti při povodni může být obec (2500 obyvatel), rozkládající se v povodí řeky v délce zhruba 8km. Opakovaně je ohrožována povodněmi a přesto nemá obecní úřad vypracován povodňový plán. Mimořádnou událost v případě povodně řeší podle své vlastní metodiky, která vznikla spojením práv a povinností daných zákonem s jejich vlastními poznatky a zkušenostmi, získanými při předchozích povodních. Absenci povodňového plánu starosta zdůvodnil jeho technickou náročností, komplikovaností a nedostatkem financí.

Otázka bezpečnosti se však objevuje sporadicky i v plánech větších měst. Nejčastěji je opět řešena bezpečnost dopravy a silničního provozu (budování cyklostezek, označení pěších a obytných zón) a bezpečnost v oblasti kriminality (kamerové systémy, součinnost městské a státní policie ČR).

Pokud však má obec či město zpracovánu analýzu rizik, zpravidla pak má vypracován i systém bezpečnostních opatření vůči těmto rizikům. Týká se to však jen větších obcí a měst. Několikrát jsem, v případě společného rizika, zaznamenala řešení bezpečnostní otázky v rámci spojení a spolupráce několika obcí. Takováto spolupráce funguje i v příhraničních oblastech a překračuje hranice naší republiky.

Dotazník jsem zaslala emailem i do několika městských a obecních úřadů v sousední Slovenské republice. Nemohu říci, že by mne zavalilo množství informací. Po zpracování došlých emailových odpovědí, jsem však dospěla k názoru, že postupy a řešení dané problematiky v sousední Slovenské republice jsou téměř shodné s postupy a řešením u nás. Stejně tak se potýkají se stejnými problémy a rozdíly „malých“ a „velkých“ měst a obcí.

Průzkum ve školách:

Tak jako hlavní část bezpečnosti všeobecně zaujímá prevence a příprava, slouží i Bezpečnostní studie obce mimo jiné, ke zlepšení připravenosti obecních (městských) úřadů a občanů. Ve své bakalářské práci před dvěma roky, jsem dotazy mezi občany zjišťovala jejich znalosti a vědomosti o možném ohrožení, varování a prováděné osvětě v oblasti bezpečnosti. Z dotazovaných měli nejlepší znalosti důchodci a školní mládež. Zajímalo mne tedy, jak se v základních školách této problematice nyní věnují. V učebních osnovách není tomuto tématu určen samostatný vyučovací předmět. Více méně si každá škola podle příručky Ministerstva vnitra – generálního ředitelství HZS ČR, vytvoří svou vlastní a jim nejlépe vyhovující koncepci vyučování této problematiky. Jednotlivé tematické okruhy jsou vloženy do osnov výuky již od první třídy základní školy a dále se vyučují v předmětech občanské nauky, rodinné výchovy, přírodopisu, fyziky, chemie a zeměpisu. Praktické dovednosti z oblasti ochrany obyvatelstva a základy první pomoci si žáci osvojují také na cvičeních v přírodě. Oblíbené u žáků jsou dvakrát ročně vyhlašované cvičné evakuační poplachy.

Z průzkumu na základních školách jsem získala pocit, že výuka o ochraně obyvatel je mezi učiteli spíše brána jako nevítaná nutnost, zaplňující již tak husté učební osnovy. Také v rozhovorech s představiteli obce byli tito spíše skeptičtí, při představě pořádání a zajišťování přednášek pro běžné občany. Proto mne napadla ona možnost (viz poslední bod dotazníku), že by se mohli na této formě prevence podílet studenti vyšších ročníků FBI. Třeba by to bylo i pro ně motivující, pokud by za takovou práci mohli získat například několik kreditů.

7. Závěr

Bezpečnostní studie obce by měla sloužit starostům ve dvou úrovních:

- 1. Úroveň zajištění bezpečnosti v případě MU***
- 2. Úroveň prevence a plánování***

V případě MU by měla Bezpečnostní studie obce pomoci starostům k lepší orientaci v dané situaci. To znamená orientaci v krizové legislativě, určení kompetencí a zajištění správné návaznosti jednotlivých opatření k řešení dané situace. Výsledkem by mělo být organizování rychlé, účelné a koordinované pomoci.

Na úrovni prevence a plánování si na základě analýzy rizik a dle doporučených nápravných opatření, mohou obecní i městské úřady do svého plánu rozvoje obce zahrnout i činnosti, které jsou potřeba k zajištění bezpečnosti. V některých případech mohou tyto činnosti způsobit i změny územního plánu, např. při úpravě toku řeky v rámci protipovodňových opatření, eventuálně i změny v dopravní infrastruktuře. Proto vzhledem k nejčastějšímu způsobu střednědobého plánování rozvoje obce by byl ideální stav, kdy Bezpečnostní studie obce s určením konkrétních rizik s následným navržením konkrétních opatření, bude součástí strategického plánování rozvoje obce.

8. Seznam použité literatury:

- [1] ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V.: *Základy krizového managementu*, 2. vyd. Ostrava: Edice SPBI Spectrum, 2004, ISBN: 80-86634-44-2
- [2] ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V., HANUŠKA, Z.: *Integrovaný záchranný systém*, 1. vyd. Ostrava: Edice SPBI Spectrum, 2005, ISBN: 88-86634-55-8
- [3] PROCHÁZKOVÁ, D., ŘÍHA, J.: *Krizové řízení*, MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha: 2004, ISBN: 80-86640-30-2
- [4] MARTÍNEK, B., ADAMEC V., HANUŠKA Z.: *Řešení mimořádných událostí*, MV- generální ředitelství HZS ČR, ISBN: 80-86640-64-7
- [5] JEŽKOVÁ, P.: *Studie komplexní bezpečnosti obce*, Ostrava: VŠB – TU Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství, 2009, 15 s., Bakalářská práce
- [6] HÝLOVÁ, B.: *Koncepce zajištění bezpečnosti obce*, Ostrava: VŠB – TU Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství, 2008, 17 s., Bakalářská práce
- [7] Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších předpisů.
- [8] Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., O bezpečnosti ČR, ve znění pozdějších předpisů.
- [9] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní řízení), ve znění pozdějších předpisů
- [10] Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném Sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- [11] Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- [12] Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- [13] Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- [14] Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním úřadu (stavební zákon).
- [15] Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů.
- [16] Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.
- [17] Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých souvisejících zákonů (vodní zákon).
- [18] Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů.

- [19] Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon).
- [20] Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky, ve znění pozdějších předpisů.
- [21] Zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů.
- [22] Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využití energie a ionizujícího záření (atomový zákon), a o změně a doplnění některých zákonů.
- [23] Zákon č. 12/1997 Sb., o bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.
- [24] Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- [25] Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- [26] Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon).
- [27] Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.
- [28] Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb.
- [29] Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.
- [30] Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, ve znění pozdějších předpisů.
- [31] Internetový odkaz
Ochrana obyvatel, <http://www.ochranaobyvatel.cz/?Show=Projekty>
11.4.2010
- [32] Internetový odkaz
Program sfera, <http://www.spbi.cz/eshop/shop.php?param1=REVUQUIMLDgwLTg2NjM0LTg3LTY> 9.4.2010
- [33] Internetový odkaz
SWOT analýza, <http://cs.wikipedia.org/wiki/SWOT> 9.4.2010
- [34] Internetový odkaz
Prostředky individuální ochrany, <http://www.fbi.vsb.cz/shared/uploadedfiles/fbi/zaklady-civilni-ochrany.pdf> 11.4.2010

[35] Internetový odkaz

Program „Bezpečná obec“, <http://www.ibesip.cz/Bezpecna-obec/Zakladni-informace-o-projektu> 13.4.2010

9. Seznam použitých zkratk:

CO	Civilní ochrana
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
FBI	Fakulta bezpečnostního inženýrství
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
KS	Krizová situace
KŠ	Krizový štáb
MU	Mimořádná událost
PO	Požární ochrana
SDH	Sbor dobrovolných hasičů

10. Seznam příloh:

Příloha č. 1	Rozdělení mimořádných událostí
Příloha č. 2	Typové krizové situace
Příloha č. 3	Vybrané operační plány

Příloha č. 1

Rozdělení mimořádných událostí:

a) *technologické nehody, či havárie:*

- nehody v chemickém a jiném průmyslu,
- havárie při dopravě chemických materiálů, nebo při jejich skladování,
- radiační havárie,
- indukovaná zemětřesení (umělými explozemi, důlní či horské otřesy),
- velká znečištění životního prostředí,

b) *přírodní mimořádné událost:*

- povodně,
- sesuvy svahů,
- sucho,
- lesní požáry,
- zřícení skal,
- protržení vodních děl,
- tornáda,
- vichřice,
- laviny,
- zemětřesení,
- tsunami...

c) *mimořádné události narušující rovnováhu lidské společnosti:*

- v lidské populaci: pandemie, epidemie,
- v lidské společnosti: narušení veřejné bezpečnosti a pořádku, války, ozbrojené konflikty, narušení ekonomické stability, informačních technologií, kriminalita, terorismus,
- v životním prostředí: epizootie, epifytie.

Příloha č. 2

Typové krizové situace:

- Povodně
- Jiné živelní pohromy (sněhové kalamity, vichřice, rozsáhlé lesní požáry, zemětřesení, sesuvy půdy, atd.)
- Dlouhodobá inverzní situace
- Havárie velkého rozsahu způsobená vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky
- Jiné technické a technologické havárie velkého rozsahu (požáry, exploze, destrukce nadzemních a podzemních staveb)
- Epidemie
- Epifytie
- Epizootie
- Radiační havárie
- Znečištění vody, ovzduší a přírodního prostředí haváriemi
- Narušení hrází vodohospodářských děl se vznikem zvláštní povodně
- Narušení dodávek elektrické energie, plynu nebo tepelné energie
- Narušení dodávek ropy a ropných produktů
- Narušení dodávek pitné vody
- Narušení dodávek potravin
- Narušení dodávek léčiv a zdravotnického materiálu
- Narušení funkčnosti veřejných informačních vazeb
- Narušení finančního a devizového hospodářství státu
- Narušení funkčnosti dopravní soustavy
- Hromadné postižení osob mimo epidemii
- Narušení zákonitosti
- Migrační vlny

Příloha č. 3

Vybrané operační plány:

- plán varování obyvatelstva,
- plán vyrozumění,
- plán ukrytí obyvatelstva,
- poplachový plán,
- plán evakuace obyvatelstva,
- plán individuální ochrany obyvatel,
- plán nouzového přežití obyvatelstva,
- povodňový plán,
- plán nezbytných dodávek,
- plán akceschopnosti,
- havarijní plán,
- plán dekontaminace,
- traumatologický plán...